

“Sestra pamětnice”

Tereza Cuřínová

Když jsme dostaly za úkol vytvořit tento projekt, chvíli jsem přemýšlela, koho jako “sestru pamětnici” oslovím. Nemusela jsem nakonec přemýšlet dlouho, protože v rodině vlastně jednu mám. Oslovila jsem maminku mé tety, paní Alenu Černou. Kontaktovala jsem ji telefonicky, a domluvily jsme se na návštěvě. S paní Alenou jsem nakonec strávila moc fajn odpoledne, a dozvěděla jsem se mnoho zajímavých informací z historie ošetřovatelství, z práce na operačním sále, a také to, jak se chirurgie a práce na sálech postupně vyvíjela.

Alena Černá se narodila 16. 1. 1956, a vystudovala střední zdravotnickou školu v Písku která byla na 4 roky a byla zakončená maturitní zkouškou. Po dobu studia bydlela v Bernarticích, což je vesnice nedaleko od Písku. Na to navazovala hned moje první otázka, zda do školy dojížděla, či bydlela na internátu. Zdravotní školu si vybrala sama, rozhodovala se mezi ekonomickou a zdravotní školou. Téměř celý svůj pracovní život strávila na operačních sálech jako instrumentářka v nemocnici v Českých Budějovicích.

“Jednou jsem takhle seděla s tatkou u stolu, a rozhodovala jsem se, na jakou školu se přihlásím. Váhala jsem, mezi ekonomickou a zdravotní. A to jsem o tom oboru ani nic moc nevěděla. Jako malá jsem jezdila k sestřenicí, která si pořád s kamarádkou hrála na doktory a pořád chtěly někoho léčit a já si hrála s nimi. Tenkrát mě to ani moc nebavilo. Jinou zkušenost se zdravotnictvím jsem neměla. Ona na tu stejnou školu šla dva roky předemnou taky, tak jsem se pro ní taky rozhodla.”

“Do školy jsem dojížděla. Vstávala jsem zhruba v 5 hodin, protože v 5.45 mi odjížděl autobus z vesnice Kolišov do Bernartic, kde jsem asi v 6 hodin přestoupila na autobus do Písku. V Písku jsem byla zhruba v 6.45 hodin. Jiný autobus mi nejel, a tak jsem občas chodila čekat s kamarádkou do její školy, a poté šla před osmou hodinu na zdrávkou”. Když byla praxe, někdy se mi stalo že jsem i přišla o 10 minut pozdě”

“Na praxi jsme chodily jednou týdně, vždy po skupině s učitelkou. Praxi jsme měly na interně, chirurgii, během souvislé praxe i na gynekologii. Souvislá praxe byla poté od druhého ročníku, ta byla v délce několika týdnů. Chodily jsme do třísměnného provozu, dříve vůbec nebyly dvanáctky. Od třetího ročníku jsme musely i na noční, abychom si vyzkoušely všechno. “

“Praktická maturitní zkouška vypadala následovně: Nejprve jsem si vytáhla otázku- infuzi. Nejprve jsem šla infuzi připravit, a poté podat pacientovi. Vtipné bylo, že pacient byl pán, kterého jsem znala z Bernartic. Byl hodný, vše jsem mu řekla předem a zkouška proběhla v pořádku. Po praktické zkoušce jsme ještě měly ještě obhajobu ve škole. Teoretické předměty u maturity byly Český a Ruský jazyk, chirurgie, a z chorob vnitřních”

V této souvislosti jsem se ptala i na to, jak dříve taková infuze vypadala. Dnes přeci jen znám, že je vše jednorázové, a infuze se napojuje přes kanylu. Dříve kanyly nebyly, a při každém podání infuze se pacientovi musela napíchnout žíla kovovou jehlou, které se následně po použití vyvařily ve stolním vařiči, kde byla destilovaná voda a sítko, kam se jehly pokládaly. Když měl pacient již napíchnutou žílu, ruka se podložila Kramerovo dlahou, tak zvanou “kramerkou”.

Po ukončení střední zdravotnické školy nastoupila paní Alena do Vojenské nemocnice na oddělení chirurgie jako sestra u lůžka v třísměnném provozu. Její první výplata byla 1400 Kčs. Oddělení si vybrala sama, místo ji doporučil strýc, který působil jako důstojník u vojáků. Bydlela na ubytovně, kde byly vždy dva pokoje, které měly společný záchod a koupelnu. Asi po roce dostala nabídku od primáře, zda by chtěla bydlet v garsonce. Prý bylo zvykem, když se uvolnila nějaká garsonka po vojácích, že jí nabídly sestřičkám. Zde

bydlela poté i s manželem, následně i s dětmi, než si pořídily v Budějovicích vlastní bydlení. Na lůžkovém oddělení pracovala zhruba do roku 1977, poté odešla na mateřskou dovolenou. Z práce odešla cca 3 týdny před porodem. Dřív bylo zvykem chodit do práce až do poslední chvíle před porodem, a v práci sestry, které byly těhotné nosily tzv. "těhotenskou zástěru".

Po mateřské dovolené, v roce 1981 se vrátila zpět na původní pracoviště. Dostala však nabídku od vrchní sestry jít pracovat na operační sál chirurgie, kde se uvolnila pracovní pozice. Zde pracovala v jednosměnném provozu, ale jednou za týden musela sloužit pohotovost, která byla 24 hodin- od rána do rána. Po půl 4 když odešla sestra z ambulance, musela zde být do 7 hodin do rána. Do půl 4 byla klasicky jako sálová sestra na sále. Do 19 hod večer mohly chodit pacienti do ambulance na zaklepání, avšak po 19 hod se ambulance zamkla, a pacient si musel zazvonit. Zhruba jednou měsíčně musela sloužit i o víkendu, také v ambulanci na 24 hodin. Někdy se stalo, že musela mít ambulanci od pátku ráno do soboty ráno, a poté znovu od neděle ráno do pondělí ráno. Poté měla volno pouze v pondělí, a v úterý musela jít znovu klasicky do práce.

"Tato pracovní doba mi vyhovovala více, než třísměnný provoz u lůžka. Nemusela jsem mít tolik nočních služeb, a když jsem byla v ambulanci, pacient na mě musel večer zazvonit. Tenkrát do nemocnice nechodilo na ambulanci tolik pacientů, nemocnice byla pouze pro vojáky a jejich rodiny. Nejčastěji jsme operovaly apendixy. Noční služby v ambulanci byly většinou klidné"

Co bylo velmi zajímavé, že na sálech, kde paní Černá pracovala, nebyla centrální sterilizace, a vše si musely na sálech připravovat a sterilizovat sami. Rukavice, dříve nebyly jednorázové. Po použití se myly, sterilizovaly a pudrovaly, poté se musely poskládat podle velikostí, ale než se složily, muselo se do nich "fouknout", aby se zjistilo, zda nejsou děravé. A když náhodou byly, občas se dělalo i to, že se dírky zalepovaly. To samé platilo pro operační roušky na sušení, ty se také nevyhazovaly, ale posílaly do prádelny na vyprání, poté přišly zpět, a sestry se sanitářkou je musely vysterilizovat a složit. K rouškování se používaly zelené roušky, operační čepice, a operační plášť, po použití se také poslaly do prádelny, ráno přišly na sál a sestra se sanitářkou je musela poskládat, dát do bubnů a vysterilizovat.

Na chirurgii Vojenské nemocnice pracovala takto Alena Černá až do roku 1998, poté byla Vojenská nemocnice zrušena, a byla připojena ke Krajské nemocnici. (Dříve se jednalo o dvě rozdílné nemocnice v Českých Budějovicích, dnes známe pouze název nemocnice České Budějovice, a bývalé Vojenské nemocnici se dnes říká dolní areál, a stále zde sídlí řada oddělení). Zaměstnanci vojenské nemocnice byly propuštěni, mohly jít buďto pracovat jinam, a nebo automaticky do Krajské nemocnice.

Od roku 1998 pracovala Alena Černá na traumatologických sálech krajské nemocnice v třísměnném provozu. Pod traumatologií patřily i sály neurochirurgie, byl to jeden společný areál. Bylo zde podstatně více práce, než na předchozím pracovišti, operovalo se mnohem více pacientů. Služby na sále měla jak na neurologických tak i na traumatologických. Asi po pěti letech, v roce 2003 vzniklo v nemocnici oddělení hrudní chirurgie. Na hrudní chirurgii nechtěl jít ze sester pracovat, a tak vrchní sestra rozhodla, že tam půjdou ty sestry, které přišly z vojenské nemocnice. A tak musela paní Černá ještě 2x v týdnu sloužit i na sálech hrudní chirurgie, kde dělala dv dny v týdnu i staniční sestru- měla na starosti obejdávání materiálů, zajištění oprav přístrojů.. to zajišťovala nad rámec své pracovní doby. Hrudní chirurgie byla samostanou jednotkou asi 5 let, poté se připojila k břišní chirurgii. Obory se začaly více vyvíjet a inovovat, přibývaly operace i instrumentárium. Občas se stalo, že lékaři si instrumentárium na danou operaci objednávaly k zapůjčení, a to přišlo odpoledne den před operací. Instrumentářka se s ním tedy seznámila až těsně před operací, a vše se

musela za tak krátkou chvíli naučit. To podle paní Černé bylo občas dost složité a stresující. Poté sloužila opět jen na sálech traumatologie a neurochirurgie. Od roku 2010 do roku 2016 dělala navíc i staniční sestru operačních sálů neurochirurgie. Záležitosti, které měla na starosti jako staniční sestra dělala ve volných chvílích, když se třeba neoperovalo během nočních a odpoledních služeb. Šlo o zajišťování materiálu na sále nebo o plnění přání lékařů, kterých bylo prý opravdu hodně.

Na konečného rozhovoru jsem se zeptala, jaká byla pro paní Černou nejhorší operace. Šlo o operaci EC-IC spojky (extra-intra kraniální bypass). Tato operace se dělá u pacienta, který měl mrtvici. Céva která se vypreparovala na spánku, se propojila s cévou z mozku-nejdříve se připravovalo instrumentarium na cévu "zvenku", muselo se zjistit jak je průchodná, a pokud byla, odvrtala se část lebky, a céva se napojila na cévu "zevnitř". Operace byla náročná z hlediska instrumentování, ale také v tom, že ji dělal pouze jeden lékař, a nikdo k této operaci nechtěl chodit. Nakonec si prý na operaci zvykla, a později už jí to složité nepřišlo.

Celé odpoledne bylo moc fajn, a tímto paní Aleně děkuju za přínosný rozhovor k mému studiu, k poznání spoustě nových informací a věcí z jejího pracovního života.